

Condemna de la Central Tèrmica de Cercs

written by Pep Puig i Boix | 21 de novembre de 2024

A

Catalunya hi ha la tendència a oblidar fets importants en la lluita contra els que provoquen el desgavell ecològic en el que vivim. Aquest és el cas de la batalla, lliurada als anys 80 contra el gegant FECSA, que era un monopoli territorial d'electricitat a Catalunya.

La batalla plantejada es basava en què feia poc que l'Estat espanyol havia incorporat la figura legal del delictes ecològic pels danys causats als ecosistemes en el *Código Penal (Article 347 bis, Ley Orgánica 8/1983, de 25 de junio de 1983)*.

Va ser una llarga batalla i es va guanyar. L'actor principal va ser una organització ecologista catalana: Alternativa Verda (Moviment Ecologista de Catalunya), fundada a la tardor de 1983 a la Bisbal d'Empordà. Entre els seus objectius hi havia: "reivindicar una economia de la natura que respecti els equilibris ecològics i els recursos naturals".

Justament el passat 7 de setembre va fer 40 anys (l'any 1984) que Alternativa Verda (MEC) va exercir l'Acció Penal Popular contra la totpoderosa empresa elèctrica FECSA, presentant una querella per descomptat Delicte Ecològic provocat per les emissions de sofre de la tèrmica de Cercs. Querella que es va afegir a les diligències prèvies que s'estaven fent en el jutjat, a causa de la mort de vaques que pasturaven a les zones afectades per les deposicions àcides.

Des dels inicis del funcionament de la Central Tèrmica de Cercs (1971) cremava carbons de la conca minera carbonífera de l'Alt Berguedà i amb molt alt contingut en sofre, i les seves emissions (en forma de SO₂) varen començar a causar la mort de

vaques que pasturaven els indrets on el sofre es dipositava. I FECSA pagava indemnització als pagesos afectats.

Va ser una batalla, que no es va pas limitar a pleitejar judicialment. A banda de pleitejar judicialment contra FECSA, Alternativa Verda (MEC) va presentar una denúncia al Parlament Europeu a través de l'eurodiputat ecologista belga François Roelants-du Vivier. També es van promoure accions populars, com la que es va fer l'abril de 1986 fent un acte simbòlic de repoblament amb espècies autòctones de les zones afectades per les deposicions àcides, perquè el sofre emès en forma d'òxids, en combinar-se amb la humitat ambiental generava àcids que malmetien la vegetació i que havien fet desaparèixer un bosc. També es varen fer accions de denúncia pública (juny 1986), tot fent lliurament d'arbres morts al Palau de la Generalitat (adreçats al MHP de la Generalitat) i a la seu de l'empresa FECSA a la plaça de Catalunya (adreçat al president de l'empresa propietària de la tèrmica), a més a més de fer obsequi al president de FECSA d'una subscripció a una revista tècnica de sistemes de descontaminació de centrals tèrmiques que ja aleshores, s'estaven instal·lant en diversos països que tenien en funcionament centres tèrmics que cremaven carbó.

Alternativa Verda (MEC) també va organitzar a Catalunya (1986, 1987 i 1988) la Setmana Internacional d'Acció contra les pluges àcides, en el marc de les campanyes que, arreu d'Europa, s'estaven fent, per reclamar la reducció dràstica de les emissions de sofre de les tèrmiques, que, arreu d'Europa, afectava la salut dels boscos.

La llarga batalla judicial va tenir molts alts i baixos, amb intents d'algun jutge d'arxivar la causa. Però el juliol de 1987, la part querellant va presentar l'escrit de conclusions a l'Audiència Provincial, fet que va ocasionar un terrabastall i la Direcció General de FECSA es va posar en contacte amb Alternativa Verda (MEC) sol·licitant l'inici de converses. Es va celebrar una primera reunió (octubre 1987) a la seu central de FECSA on els seus directius presentaren diversos estudis

(*"Futuro Plan de Usos de la C. T. de Cercs"*, *"Las actuaciones presentes y futuras en materia de medio ambiente en la C. T. de Cercs"*). Per la seva banda, Alternativa Verda (MEC) va sol·licitar que li fossin lliurats tots els estudis fets per FECSA referents a la dessulfuració dels gasos d'emissió, a més a més de demanar una reunió entre tècnics assessors d'AV (MEC) i tècnics de FECSA per discutir les mesures de dessulfuració. Al final de la reunió FECSA va demanar formalment a AV (MEC) que es retirés d'exercir l'Acció Penal Popular.

La reunió tècnica va tenir lloc (novembre 1987) i en ella l'empresa va lliurar un document de 3 pàgines (*"C.T. de Cercs, Reducción de la emisiones de SO2"*) on es citava *"El estudio de viabilidad de reducción de las emisiones de SO2"*, la conclusió del qual era *"la aplicación de los sistemas de desulfuración existentes no era posible por razones técnico-económicas"*. Davant dels dubtes expressats pels tècnics d'AV(MEC), FECSA va reptar a AV a aportar algun sistema tecnològic que permetés la dessulfuració dels gasos d'emissió de la tèrmica. Això va fer, que AV entrés en contacte amb tècnics francesos que havien el *"Informe acerca del estudio para tratamiento de humos de combustión de lignito de la C. T. de Cercs"*, datat el 5/10/1987, que deia que aplicant un determinat sistema de dessulfuració s'arribava a retenir entre el 93 i el 97% del sofre contingut en els gasos de combustió.

I el primer de desembre, AV (MEC) participà en una reunió, a la seu de FECSA, on un tècnic estranger va lliurar l'informe citat a la direcció de FECSA i es va concloure que l'empresa presentaria una proposta d'oferta per realitzar l'estudi preliminar d'un avantprojecte que avalués la viabilitat tècnico-econòmica de fer una planta pilot de dessulfuració. FECSA va tornar a manifestar que era necessari que AV (MEC) es retirés d'exercir l'Acció Penal Popular i que en cas de ser condemnada judicialment tancaria les mines i la tèrmica. AV reiterà que sense compromisos concrets per part de FECSA mai es retiraria de l'Acció Penal Popular.

Passada una setmana, AV (MEC) proposà a FECSA un esborrany de possible acord que es basava en:

1. Compromís de FECSA de finançar l'estudi de viabilitat tècnico-econòmica del procés de desulfurització que havia tingut resultats positius en laboratori.
2. Compromís de FECSA de finançar un Centre d'Estudis per fer el seguiment de l'impacte ecològic de la tèrmica, determinar l'abast superficial de la zona afectada i proposar mesures per a la recuperació ecològica de la zona, fer el seguiment de les alternatives tecnològiques de dessulfuració aplicades i fer propostes de desenvolupament ecològic per la subcomarca de l'Alt Berguedà.
3. El compromís de FECSA d'abonar a AV (MEC) les despeses judicials i d'assessoraments.
4. El compromís de FECSA a fer arribar a AV (MEC), cada mes, la relació de nivells d'emissió i immissió de SO₂, NO_x i partícules de la tèrmica i facilitar el seguiment de tots els estudis, proves i mesures que es fessin fins arribar a un nivell d'emissions d'acord amb la normativa europea vigent.

A canvi d'aquests compromisos, AV (MEC) desistiria de continuar exercint l'Acció Penal Popular.

A mitjans de desembre de 1987, la direcció de FECSA, tot i haver manifestat verbalment l'acord en tots i cadascun dels punts, va afirmar que després d'haver efectuat consultes a les Administracions de l'Estat (Central i Autònoma) i a les forces polítiques parlamentàries al Parlament de Catalunya, no podia signar el pacte proposat.

Finalment, a l'Audiència Provincial de Barcelona es va celebrar el judici. Era el 16 de febrer de 1988. I el 23 de febrer, la Sala 3a de l'Audiència va fer pública la sentència condemnatòria per delictes ecològics del director de la central tèrmica: 1 mes i 1 dia d'arrest major i multa de 20.000 ptes.

FECSA va recórrer la sentència, davant el *Tribunal Supremo* i la resolució del recurs (30/11(1990) va fallar "*que debemos condenar y condenamos a EDI como autor responsable de un delito contra la salud pública y el medio ambiente*": 8 mesos de presó i multa d'1.400.000 ptes.

Aquesta batalla contra un gegant (aleshores FECSA era un monopoli elèctric que generava, transportava, distribuïa i venia electricitat a gran part dels usuaris a Catalunya), avui en dia, pot ser considerada no solament pionera, sinó també exemplar i s'hauria de mantenir viva en la memòria de la ciutadania de la nostra nació. Pot-ser podria, fins i tot, servir l'experiència per fer front avui a aquelles entitats que continuen promovent i finançant l'extracció de materials fòssils per ser cremats, fent que l'atmosfera es vagi escalfant i, com a conseqüència, destarotant.